

Narcisa Știucă... la aniversare

La finele lunii august, doamna Narcisa Știucă a împlinit 60 de ani. Cititorii pot doar să își închipuie ce emoție mă încercă scriind aceste pagini închinată, cu toată prețuirea, unuia dintre profesorii care mi-au călăuzit pașii din studenție și până acum. Ar trebui să scriu sute de pagini ca să pot să cuprind toate câte le-am trăit împreună, prin noroaiele primelor terenuri, pe plaiurile vâlcene, la orele de curs din Facultatea de Litere. Mi-a fost și îmi este profesoară, chiar dacă nu mai sunt de mult studentă, îmi este colegă și, îndrăznesc să spun, chiar prietenă, pentru că nu găsesc un cuvânt mai potrivit pentru afecțiunea profundă care ne leagă.

Pe doamna Narcisa Știucă am cunoscut-o acum 18 ani și de atunci încoace m-a învățat și continuă să mă învețe. Modul în care a reușit să ne captiveze fiind studenți este un etalon al actului didactic făcut cu dăruire, dibăcie și talent. Are o măiestrie aparte de a te face să înveți fără să depui efort conștient pentru asta. Cursurile erau ca un izvor de munte, curgând energic și cu o apă cristalină și plină de savoare. De altfel, primul curs pe care ni l-a predat, *Metodologia cercetării de teren*, m-a fascinat de-a dreptul, m-a făcut să îndrăgesc meseria de etnolog și mi-a amprentat definitiv cariera. Povetele și povestirile cu care erau presărate cursurile doamnei profesoare nu le-am uitat nici azi. Erau născute, adesea, din experiențe trăite, din amintiri de teren care ne făceau să descoperim farmecul vieții de etnolog și care, pe lângă faptul că reprezentau suportul excelent pentru fixarea cunoștințelor, ne-au adus un mare beneficiu: ne-au clădit o admirație deosebită pentru protagoniștii lor. Instaurarea unor asemenea modele atât de subtil și elegant este una dintre marile lecții pe care le-am învățat și pe care i le datorez, așa cum cred că și dragostea pentru cercetarea de teren tot doamna profesoară mi-a construit-o, nu doar prin învățătura pe care mi-am însușit-o datorită talentului pedagogic cu care ne-a fost transmisă, ci mai ales practic, prin terenurile pe care le-am făcut împreună. Adevărate lecții au fost aceste anchete, care adesea au reunit eforturile a numeroși colaboratori și au contribuit la o mai bună cunoaștere a patrimoniului cultural oral.

Mai presus de toate, colaborările noastre au fost totdeauna o bucurie și un privilegiu intelectual și sufletesc deopotrivă.

Cercetător neobosit, Narcisa Știucă este unul dintre cei mai buni cunoscători ai realității de teren contemporane. S-a ocupat, în decursul fructuoasei cariere, de toate marile teme ale etnologiei românești, de la riturile de trecere, la a căror cunoaștere contribuie esențial prin teza de doctorat (*În pragul lumii albe*, 2001), la istorie orală (*Transcrieri infidele*, 2000; *Povestiri din prezent: studii și note asupra narațiunilor și narativității contemporane*, 2006; *Amintiri pentru viitor: 4 teme de istorie orală*, 2014). Adăugând studiile și cărțile dedicate sărbătorii (*Sărbătoarea noastră cea de toate zilele*, 2004 și *Spirala sărbătorii. Rosturi, tâlcuri și deslușiri*, 2014) imaginea plurifațetată a contribuției majore aduse domeniului reflectă strădania sa făcută totdeauna cu o perseverență aproape incredibilă. A arătat că până și *insuccesul în cercetările de teren* nu este lipsit de sens și valoare, pentru că pune în lumină alte fapte de cultură locale, demonstrând, totodată, complexitatea muncii de teren care presupune să știi când trebuie să închizi o ușă pentru a putea deschide o alta. Când oamenii nu mai cântă, își povestesc viața și experiența traumatică care a stat mută decenii la rând, mocnind în adâncul conștiinței, pentru a se destăinui unui cercetător dornic să o asculte, capabil să-i înțeleagă valoarea și, prin rigoare științifică și candoare sufletească, să o așeze, alături de istoria cea mare, la temelia cunoașterii trecutului recent.

Dimensiunea culturii orale, așa cum este dată de o cercetare monografică, precum este cea a Roșcanilor, se supune și ea unui principiu al incertitudinii, similar celui din fizica cuantică, care dovedește că putem stabili doar direcțiile probabile ale evoluției sale, și niciodată legi universale, mai ales sub impactul cercetărilor și cercetătorilor care pot strămuta cursul firesc de transformare. La 10 ani de la publicarea volumului monografic (*Roșcani, un sat pentru mileniul III*, 2000), la care doamna Narcisa Știucă a lucrat alături de cercetători de la Centrul Național al Creației Populare, am avut ocazia de a participa la o revenire la teren, pentru a face o astfel de *măsurătoare* care să determine efectele pe care cercetarea monografică le-a avut asupra oamenilor, a valorilor și asupra relației dintre oameni și valori. În lungile discuții purtate atunci am avut ocazia să descopăr cât de însemnată poate fi o poveste a cărții, spusă pe mai multe voci: ale autorilor ei, ale subiecților care au făcut-o posibilă și ale comunității în general, care o privește ca valoare-reper a identității lor, devenită palpabilă și, prin urmare, incontestabilă și veșnică.

Acum, la 60 de ani, dar cred că și la 70, 80, 90 sau 100 de ani, când îi va împlini, doamna Știucă va fi mereu, așa cum o știm cu toții: energică, zâmbitoare și jovială, cu o poftă de viață molipsitoare și dătătoare de speranță.

La mulți ani, doamnă Profesoară!

Adelina DOGARU